

Nieuwsbericht toewijzen van ondersteuning: het onderwijsarrangement

Stichting Siméa

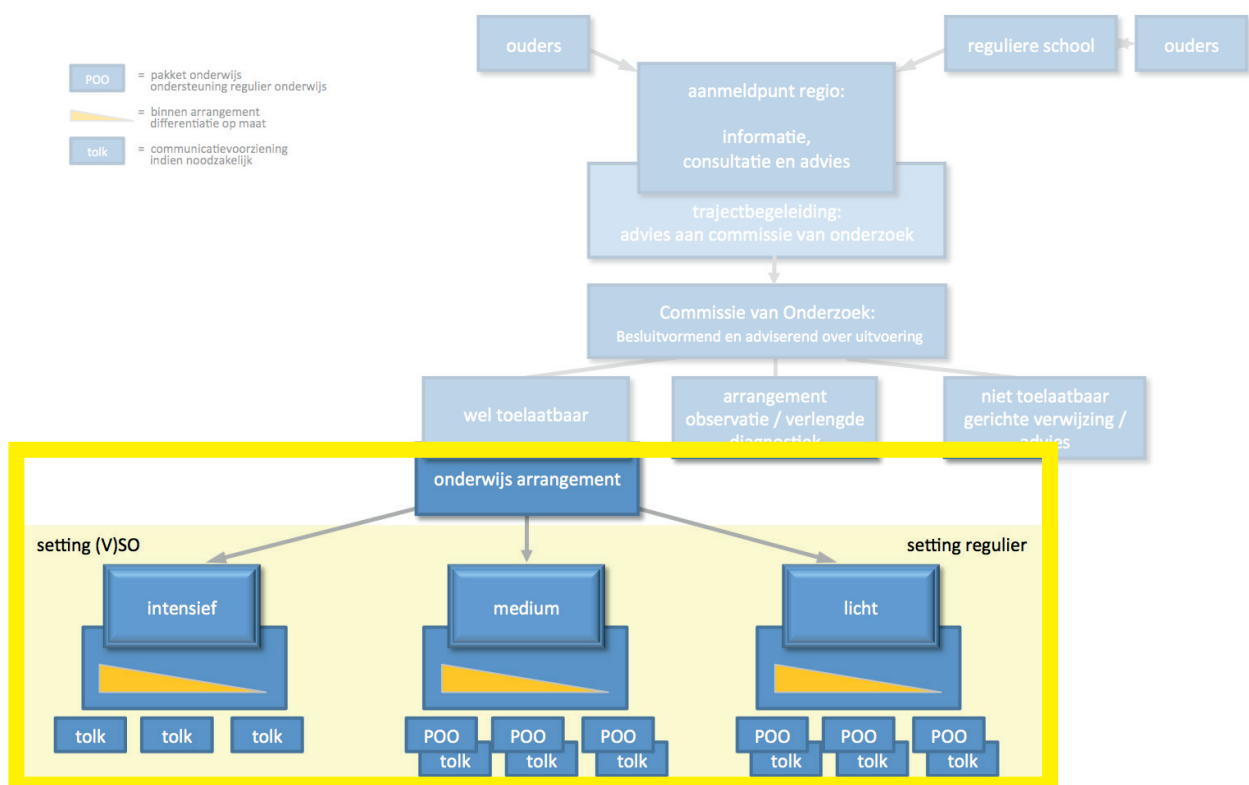
De stichting Siméa behartigt de belangen van instellingen die onderwijs en diensten verlenen aan leerlingen die doof of slechthorend zijn en/of een taalontwikkelingsstoornis hebben.

Meer informatie en handreikingen over Passend Onderwijs cluster 2 op de website: www.simea.nl.

Inleiding

In het vorige nieuwsbericht heeft u kunnen lezen hoe de trajectbegeleiding in zijn werk gaat en bent u geïnformeerd over de werkwijze van de Commissie van Onderzoek. De trajectbegeleiding is de fase waarin de onderwijsbehoefte van de leerling en de ondersteuningsvraag van het regulier onderwijs worden geïnventariseerd. Als vast staat dat de leerling toelaatbaar is tot het onderwijs of de begeleiding door de instelling van cluster 2, leidt dit tot een advies aan de Commissie van Onderzoek over welke ondersteuning het beste past bij de vragen van de leerling. Dit wordt het onderwijsarrangement genoemd. In dit nieuwsbericht leest u meer over de verschillende onderwijsarrangementen.

Stroommodel landelijk speciaal onderwijs cluster 2

De onderwerpen uit dit nieuwsbericht en vele andere onderwerpen over ondersteuning vanuit cluster 2 komen ook aan bod op het **Siméa congres op 10 en 11 april**. Inschrijven kan **tot 17 maart** via www.simea.nl

Het onderwijsarrangement: antwoord op de vraag

De medewerker van cluster 2 heeft in het overleg tussen de reguliere school, de ouders en de leerling, besproken wat er nodig is voor de leerling om hem verder te helpen.

Om te bepalen welk onderwijsarrangement passend is, wordt gekeken naar vijf onderdelen:

1. Het onderwijsprogramma van de school en de materialen die nodig zijn voor de leerling
2. De expertise, kennis en vaardigheden die nodig zijn om de leerling te ondersteunen
3. De aanpassingen die nodig zijn in het lokaal of op de school
4. De extra tijd en aandacht die de leerling nodig heeft van de leerkracht en van andere deskundigen
5. De betrokkenheid van ouders en anderen en de samenwerking met hen.

Het onderwijsarrangement sluit aan bij de onderwijsbehoefte van de leerling. Volgt de leerling onderwijs op een reguliere school dan wordt ook gekeken naar de ondersteuningsvraag van de leerkracht (of de school) die met de onderwijsbehoefte van de leerling samenhangt. Er worden vervolgens concrete afspraken gemaakt met de reguliere school welke ondersteuning cluster 2 geeft om, samen met de reguliere school, aan de onderwijsbehoefte van de leerling te kunnen voldoen.

Voor het realiseren van een schoolsetting waarin meerdere leerlingen met een medium onderwijsarrangement ondersteuning krijgen van de cluster 2 instelling is het van belang dat er in het op overeenstemming gericht overleg tussen de gemeente en het samenwerkingsverband ook afspraken gemaakt worden over het leerlingenvervoer.

Onderwijsarrangement op maat

Cluster 2 heeft de onderwijsarrangementen ingedeeld in drie hoofdvormen. Afhankelijk van de intensiteit en expertise die nodig is om aan de onderwijsbehoefte van de leerling tegemoet te komen wordt één van de volgende onderwijsarrangementen door de Commissie van Onderzoek, toegekend. De Commissie van Onderzoek stelt ook de duur van het onderwijsarrangement vast.

Licht onderwijsarrangement

De leerling heeft niet veel extra ondersteuning van de instelling (meer) nodig. Het is wel van belang om op cruciale momenten in het schooljaar te kunnen overleggen met een medewerker van cluster 2. De ondersteuning kan zich ook richten op de leerling zelf, bijvoorbeeld een specifiek lesprogramma ter ondersteuning van zijn sociaal emotionele ontwikkeling. De leerling gaat bij een licht onderwijsarrangement naar een reguliere school en krijgt de extra ondersteuning op locatie.

Medium onderwijsarrangement

De ondersteuning door een cluster 2 medewerker is vaker nodig dan binnen een licht onderwijsarrangement. De ondersteuning is te realiseren in een reguliere school. Een medium onderwijsarrangement kent vele vormen. De ervaring leert dat wanneer een aantal leerlingen op een school geclusterd, begeleiding ontvangt, dit een efficiënte en effectieve organisatievorm is. Bijvoorbeeld door een aantal leerlingen met een auditieve of communicatieve beperking op dezelfde reguliere school te ondersteunen. Hierdoor is het mogelijk dat een medewerker van de instelling een aantal dagdelen per week in de school aanwezig is ter ondersteuning. Er is met verschillende vormen van een medium onderwijssetting ervaring opgedaan zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs. Op de website van Siméa zijn filmpjes te bekijken van drie voorbeelden van een medium onderwijssetting.

Intensief onderwijsarrangement

De leerling heeft veel extra ondersteuning nodig op meerdere gebieden. De leerling heeft een aangepast en individu-

eel lesprogramma nodig. Ondersteuning van een leerkracht met pedagogische en didactische expertise en vaardigheden voor leerling met een auditieve of communicatieve beperking is noodzakelijk. De leerling heeft daarnaast begeleiding nodig van gespecialiseerde medewerkers van cluster 2. Dit kost veel tijd en aandacht en is niet of onvoldoende te realiseren op een reguliere school. Bij een intensief onderwijsarrangement gaat de leerling daarom naar een school voor speciaal onderwijs.

Maatwerk

Het onderwijsarrangement dat wordt toegekend sluit aan bij de onderwijsbehoefte van de leerling. Het onderwijsarrangement geeft een kader, een bandbreedte aan: het gaat om maatwerk. Ook binnen een onderwijsarrangement kan sprake zijn van meer of minder uren extra ondersteuning afhankelijk van wat de leerling nodig heeft.

Maatwerk vraagt samenwerking. Afstemming tussen de cluster 2 medewerker, de ouders, de leerling, de leerkracht van de reguliere school en andere betrokkenen is van belang. Na toekenning van een onderwijsarrangement stelt de cluster 2 medewerker samen met reguliere school en de ouders een plan op. In dit plan worden de doelen waaraan gewerkt wordt omschreven. De afspraken die gemaakt worden over de inzet van betrokken partijen en de condities daarbij, worden ook in het plan opgenomen.

Ieder jaar wordt de ondersteuning en begeleiding geëvalueerd. Er wordt gekeken naar de ontwikkeling van de leerling op de leergebieden en op zijn persoonlijke groei. De gestelde doelen worden besproken in relatie tot het ontwikkelingsperspectief. Ook wordt gekeken of het onderwijsarrangement nog aansluit bij de

onderwijsbehoefte. De conclusies kunnen leiden tot de volgende mogelijkheden:

1. de leerling stroomt naar een ander onderwijsarrangement (of meer of minder ondersteuning),
2. de leerling stroomt uit (hij kan zonder de extra ondersteuning vanuit cluster 2 het onderwijs volgen) of
3. de leerling houdt het toegewezen onderwijsarrangement.

Onderwijsarrangement en Kwaliteitsindicatoren

Cluster 2 heeft in totaal 19 onderwijsarrangementen beschreven voor

leerlingen die doofblind, doof of slechthorend zijn, een taalontwikkelingsstoornis hebben of meervoudige beperkingen ondervinden. Bij de beschrijvingen wordt onderscheid gemaakt naar leeftijd. De beschreven onderwijsarrangementen geven de accenten aan waarop de ondersteuning zich richt bij de verschillende doelgroepen. Voor elke te onderscheiden doelgroep zijn kwaliteitsindicatoren beschreven. De kwaliteitsindicatoren hebben o.a. betrekking op het pedagogisch en didactisch klimaat voor de taalontwikkeling, de ontwikkeling van de communicatie, de

zelfredzaamheid en de mobiliteit. Ook zijn kwaliteitsindicatoren aangegeven voor de leeromgeving en de instructies om het onderwijs toegankelijk te maken en voor het bevorderen van sociale relaties en het welbevinden.

Bij het beschrijven van de onderwijsbehoefte kunnen de kwaliteitsindicatoren behulpzaam zijn. Op de website van Siméa zijn de onderwijsbehoeften en de kwaliteitsindicatoren in een format samengevoegd. (Zie bij onderwijsarrangementen op de website van Siméa.)

www.simea.nl

Een voorbeeld

De start: een intensief onderwijsarrangement op een school voor speciaal onderwijs

Tristan is vier jaar wanneer hij wordt geplaatst in de school voor speciaal onderwijs van de instelling cluster 2. Binnen het speciaal onderwijs wordt de intensieve begeleiding gaandeweg verminderd en worden steeds minder aanpassingen binnen het onderwijscurriculum gedaan.

Groep 4: een medium arrangement op een reguliere basisschool

Na drie jaar is hij vaardig en als persoon weerbaar genoeg om de overstap naar het regulier onderwijs te maken. De Commissie van Onderzoek kent een medium onderwijsarrangement toe. Ouders zoeken een school in de eigen regio. Binnen het samenwerkingsverband is een school waar al een aantal leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis worden opgevangen. De overplaatsing naar het regulier onderwijs wordt goed voorbereid en de leerling stroomt in het vierde leerjaar in. Tristan heeft nog veel extra instructie nodig, die krijgt hij van de medewerker cluster 2. De medewerker ondersteunt ook de leerkracht binnen de school. Er is op de reguliere school inmiddels veel ervaring opgebouwd en de ondersteuning voor Tristan kan gaandeweg verminderd worden.

Groep 6: een licht arrangement op dezelfde basisschool

In groep 6 krijgt Tristan een licht onderwijsarrangement toegekend, de begeleider van cluster 2 komt nog een

aantal keren dit schooljaar om Tristan te ondersteunen om zijn sociale weerbaarheid te versterken nu hij zich meer bewust wordt van de impact van zijn taalontwikkelingsstoornis.

Groep 7: geen arrangement meer nodig

Na het schooljaar blijkt uit de evaluatie dat Tristan het onderwijsprogramma op de reguliere school goed kan volgen. De leerkrachten weten wat Tristan nodig heeft en houden daar rekening mee. De basisondersteuning van de reguliere school is toereikend.

Groep 8: en nu naar het voortgezet onderwijs? Consultatie en advies vanuit cluster 2

De overstap naar het voortgezet onderwijs na groep 8 wordt door de ouders en Tristan als een grote stap ervaren. De VO school wil ook graag weten hoe zij de ondersteuning voor Tristan het beste kunnen regelen. De VO school vraagt, na overleg met het zorgteam binnen het Samenwerkingsverband, Consultatie en Advies aan bij het meldpunt van de cluster 2 instelling. De cluster 2 medewerker geeft gerichte adviezen aan de school. Hij adviseert Tristan lid te worden van de Vereniging Spraaksaam om andere jongeren met een taalontwikkelingsstoornis te leren kennen en onderling ervaringen uit te wisselen. Voorlopig hebben de school en Tristan aan de handelingsadviezen van de cluster 2 medewerker genoeg. Mocht het in de toekomst nodig zijn, dan kan de school een aanvraag indienen voor een (nieuwe) toelaatbaarheidsbepaling door de Commissie van Onderzoek van de instelling cluster 2.

Overgangsregelingen voor leerlingen die al een cluster 2 indicatie hebben

Ondersteuningsplicht en verantwoordelijkheid

De instellingen cluster 2 hebben ondersteuningsplicht en de verantwoordelijkheid voor een kwalitatief goede inzet van het beschikbare budget. De instellingen moeten hierover verantwoording afleggen aan het Ministerie.

Om aan de ondersteuningsplicht te voldoen is voor de instellingen cluster 2 het leidend principe: De onderwijsbehoefte van de leerling en de daarvoor noodzakelijke specifieke expertise en inzet van cluster 2. Met de reguliere school worden afspraken gemaakt over de extra ondersteuning door cluster 2, de inzet van de reguliere school, de wijze waarop en de condities waaronder deze inzet gerealiseerd kan worden.

Overgangsregeling: indicatie

Voor de leerlingen die nu een geldige indicatie hebben met een einddatum 1 augustus 2015 of 1 augustus 2016/17 hebben de instellingen een overgangsregeling opgesteld. Deze leerlingen kunnen in ieder geval tot 1 augustus 2016 rekenen op ondersteuning door cluster 2. Na overleg tussen de reguliere school, de ouders, de leerling en de ambulante begeleider wordt een afspraak gemaakt over de ondersteuning die vanaf 1 augustus 2014 gegeven wordt, uitgaand van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de ondersteuningsvraag van de school.

Afhankelijk van de einddatum van de huidige beschikking, of eerder als daartoe noodzaak bestaat, wordt volgend schooljaar of in het schooljaar daarop door de Commissie van Onderzoek de toelaatbaarheid vastgesteld inclusief het onderwijsarrangement. De overgangsregeling is te vinden op de website van Siméa.

Overgangsregeling: het beschikbaar stellen van budget aan de reguliere school

Reguliere scholen krijgen in het huidige systeem een budget voor de leerlingen met een 'rugzakje', ook wel het 'schooldeel' van de rugzak genoemd. Scholen hebben daarvoor eigen medewerkers ingezet om de leerling te ondersteunen. Ook wordt het budget gebruikt voor materiele voorzieningen.

Bij de invoering van de wet passend onderwijs, ontvangen de cluster 2 instellingen van de overheid het budget zoals dat op 1 oktober 2011 werd uitgegeven aan de leerlinggebonden financiering. Daarbij inbegrepen zit ook het schooldeel dat de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs op dat moment ontvingen voor leerlingen met een cluster 2 indicatie. Voor het MBO is dit anders. Het 'schooldeel' van de MBO instellingen wordt toegevoegd aan het budget dat zij ontvangen voor studenten met een beperking.

Cluster 2 heeft een overgangsregeling opgesteld voor het beschikbaar stellen van budget aan de reguliere scholen voor de leerlingen die op deze school voor augustus 2014 zijn ingeschreven én voor cluster 2 zijn geïndiceerd. De overgangsregeling geldt voor het schooljaar 2014 -2015 en eventueel voor het schooljaar daarna.

Door het hanteren van de peildatum 1.10.2011 is geen rekening gehouden met de groei van het aantal leerlingen in de ambulante begeleiding in voorgaande jaren. Er is tevens sprake van budgettering, terwijl ook rekening gehouden moet worden met een instroom van nieuwe leerlingen. Dit betekent dat de instelling van cluster 2 niet hetzelfde budget beschikbaar kan stellen als dat de scholen eerder ontvingen. Hierbij kan ook sprake zijn van verschillen tussen de instellingen omdat de groei van het aantal leerlingen per regio kan verschillen.

Voor het vaststellen van de hoogte van het budget, is de onderwijsbehoefte van de leerling en de daarmee samenhangende ondersteuningsvraag van de school, leidend. Als voorwaarde geldt ook dat de ondersteuning voldoet aan de deskundigheid die nodig is en dat de ondersteuning doelgericht en voor de leerling wordt ingezet. In een overeenkomst met de reguliere school en de instelling cluster 2 worden de afspraken over het budget en de voorwaarden vastgelegd. Een brief met daarin de kaders van de overgangsregeling is te vinden op de website van Siméa.